

Cirkulärnr: 2004:34
Diariernr: SK 2004/0910
Handläggare: Signild Östgren m.fl.
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 2004-04-16
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Vård och omsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Individ- och familjeomsorg
Plan och stadsbyggnad
Kommunikationer
Miljöskydd/Naturskydd
ArbetsmarknadArbetsgivarfrågor
Rubrik: Vårpropositionen 2004

CIRKULÄR

Finanssektionen
Signild Östgren m.fl.
EJ

2004-04-16

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Vård och omsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Plan och stadsbyggnad
Miljöskydd/Naturskydd

Vårpropositionen 2004

Den 15 april presenterade regeringen vårpropositionen för år 2004 (2003/2004:100). Regeringen har bestämt att vårpropositionen ska vara övergripande och i första hand redovisa riktlinjer för den ekonomiska politiken. Vårpropositionen innehåller också en tilläggsbudget med förslag på förändringar innevarande år. I detta cirkulär sammanfattar vi de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2004–2006. Kommunförbundets kommentarer skrivs i *kursiv* stil.

Kort kan de nya förslagen sammanfattas enligt följande:

- Utöver lägre skatteintäkter föranledda av en lägre sysselsättning innebär regeringens vårproposition ytterligare påfrestningar på kommunernas ekonomi under år 2004.
Regleringen av pensionsreformen innebär att 1,8 miljarder reduceras från det generella statsbidraget *under innevarande år* för perioden 2003–2004. Åren därpå är regleringen 0,9 miljarder kronor per år.
Kommun- och Landstingsförbundens samt Finansdepartementens tjänstemän är oense om underlaget för denna indragning.
- Det generella statsbidraget förstärks år 2005 som kompensation för förändringar i utjämningsystemet med 0,7 miljarder kronor. Ett tillfälligt generellt sysselsättningsstöd på 1,1 miljarder kronor införs år 2005, vilket som tidigare år kommer att regleras via kommunernas skattekonton.

- År 2006 tillskjuts 2,0 miljarder kronor ytterligare till kommunerna (3 miljarder till sektorn totalt, 2,0 uppskattad fördelning till kommunerna).
- Dessutom finns 1,7 miljarder kronor örönmärkta för kommun- och landstingssatsningar år 2005 och 0,7 miljarder år 2006. Dessa satsningar är ännu inte fördelade mellan sektorerna.
- Ett riktat statsbidrag för förskolan införs från år 2005 med 1 miljard och året därpå ytterligare 1 miljard. Bidraget är ett treårigt bidrag och år 2008 ska de två miljarderna läggas in i kommunernas generella statsbidrag.
- Tre av de fem miljarderna till personalförstärkningar i skola och skolbarnsomsorg läggs in i det generella statsbidraget från år 2005 och året därpå ytterligare 1 miljard kronor. Detta innebär att de kvarstående två miljarderna även fortsättningsvis är riktade till skolområdet. För läsåret 2004/2005 finns 1 miljard kvar att söka liksom för läsåret 2005/2006.
- Påbyggnadsutbildningar förstatligas och 125 miljoner kronor dras från det generella statsbidraget år 2005 och ytterligare 125 miljoner år 2006.

Det är bra att regeringen i ett kärt budgetläge funnit utrymme att satsa på den kommunala verksamheten. Tyvärr är den största delen av satsningarna riktade bidrag och därmed kostnadsdrivande. De ger inte heller möjlighet till lokala och effektiva lösningar och prioriteringar. De löser heller inte grundproblemet att den kommunala välfärden totalt är underfinansierad.

VÅRPROPOSITIONEN 2004	1
Ekonomi	4
Regeringens bedömning av svensk ekonomi	4
Statsbidrag till kommuner och landsting 2004 till 2006	6
Generellt statsbidrag till kommuner och landsting	7
Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro	10
Barn och utbildning	11
Ett riktat statsbidrag till förskolan införs	11
Del av det riktade statsbidraget för personalförstärkningar inom skolan blir generellt 2005	11
Proposition om gymnasieskolan	11
Skollagskommitténs förslag samordnas tidsmässigt med gymnasieskolan	12
Entreprenadförhållanden i gymnasieskolan ses över	12
Fortsatt stöd till kommunal vuxenutbildning	12
130 miljoner satsas på utbildning av personal inom vård, omsorg och skola	12
Reglering av riksrekryterande påbyggnadsutbildningar upphör	13
Äldreomsorg	14
Nedreviderade prisbasbelopp	14
Handikappomsorg	14
Ännu inget besked om timersättningen för personlig assistans	14
Kortade handläggningstider för bilstöd	14
Invandrare och flyktingar	14
Mer pengar till Migrationsverket	14
Individ- och familjeomsorg	15
Ökade resurser till barn som lever i fattigdom	15
Minskat socialberoende	15
Faktorer som kan påverka försörjningsstödet	15
Infrastruktur och bostäder	15
Skattestimulans för miljöinvesteringar i offentliga lokaler införs	15
Kommunikationer	16
Ambitionsnivån för infrastrukturen höjs	16
Prioriterade vägprojekt	16
Järnvägsprojekt som prioriteras	16
Ny myndighet, Järnvägsstyrelsen, inrättas från 1 juli 2004	16
Långa infrastrukturplaner och en ny transportpolitisk proposition	16
IT, elektronisk kommunikation	17
Miljö- och naturvård	17
Flera ROT-avdrag är på gång att införas	17
Mer pengar till miljöarbete	18
Arbetsmarknadspolitik	18
Insatser för ökad sysselsättning	18
Fler platser i arbetsmarknadspolitiska program	19
Utökat anställningsstöd	19
Förlängd satsning på kvinnors, invandrares och kooperativt företagande	19
Övriga uppdrag till AMS	19
Arbetsgivarfrågor	20
Lönebildningen	20
Full sysselsättning och låg arbetslöshet	21
Tidsbegränsad utbildningsatsning under 2004 och 2005	21
Höjd högsta ersättningsnivå för det särskilda anställningsstödet	22
Friåret införs i hela landet	23
Nedreviderade prisbasbelopp – effekt på pensioner	23

Ekonomi

Regeringens bedömning av svensk ekonomi

Enligt regeringens bedömning av svensk ekonomi kommer tillväxten att bli 2,5 procent i år och 2,6 procent nästa år. I år förklaras hela 0,6 procent av att det är fler arbetsdagar än normalt, varför den underliggande tillväxttakten ligger strax under 2 procent. Jämfört med bedömningen i höstas är det en något högre tillväxttakt i år och oförändrad nästa år. De förbättrade omvärldsutsikterna väntas leda till en god utveckling av svensk export och till en bättre investeringsutveckling de närmaste åren.

Konjunkturuppgången har än så länge inte förbättrat arbetsmarknadsläget, vilket i och för sig är normalt eftersom arbetsmarknaden påverkas sent i en konjunkturuppgång. Den öppna arbetslösheten bedöms uppgå till 5,5 procent i år och minskar till 5,3 procent nästa år. Det är en betydande ökning jämfört med föregående prognos på 4,7 respektive 4,3 procent.

Regeringen bedömer att antalet sysselsatta minskar med cirka 27 000 personer i år men att sysselsättningen återigen ökar år 2005. Den svaga efterfrågan på arbetskraft leder till att löneökningstakten i ekonomin fortsätter att falla. I år och nästa år bedömer regeringen att lönerna ökar med 3,2 procent. Även inflationen blir låg och penningpolitiken kan förbli fortsatt expansiv. Först nästa år förutses Riksbanken behöva höja räntan.

*Tabell 1. Nyckeltal,
årlig procentuell förändring om inte annat anges*

	2003	2004	2005	2006
BNP	1,6	2,5	2,6	2,5
Disponibel inkomst	0,0	2,2	1,3	1,2
Antal sysselsatta	-0,3	-0,6	0,5	0,7
Öppen arbetslöshet, % av arbetskraften	4,9	5,5	5,3	4,9
Arbetsm.pol.program, % av arbetskraften	2,1	2,4	2,1	1,7
KPI dec-dec	1,4	0,6	2,1	2,0
Timlön	3,4	3,2	3,2	3,5
Offentligt överskott, procent av BNP	0,5	0,3	0,6	1,1

De offentliga finanserna försvagas och det finansiella sparandet ligger hela perioden under målet på 2 procent. I år beräknas det finansiella sparandet uppgå till 0,3 procent av BNP. Även nästa år blir sparandet svagt, 0,6 procent av BNP.

Regeringen redovisar även en medelfristig kalkyl för 2006. I detta tidsperspektiv är det svårt att förutsäga konjunktursvängningarna. Kalkylen baseras i stället på bedömningen att resursutnyttjandet i ekonomin i slutet av 2005 ligger under det normala. Tillväxten 2006 kan därför vara högre än den långsiktiga. BNP växer med 2,5 procent 2006. Den öppna arbetslösheten sjunker

till 4,9 procent och den reguljära sysselsättningsgraden beräknas uppgå till 76,8 procent år 2006.

Tabell 2. Några alternativa prognoser över BNP-utvecklingen, årlig procentuell förändring

	2003	2004	2005
Vårpropositionen, apr 2004	1,6	2,5	2,6
Konjunkturinstitutet, mar 2004	1,6	2,5	2,6
Budgetpropositionen, sep 2003	1,4	2,0	2,6
Kommunförbundet (SK) + Landstingsförbundet (Lf), nov 2003	1,4	2,1	2,7

Svagare skatteunderlagstillväxt

Regeringen gör en relativt kraftig nedrevidering av sin bedömning av tillväxttakten för skatteunderlaget 2003, från 5,0 procent enligt budgetpropositionen till 4,4 procent. Även för i år och nästa år reviderar regeringen ner ökningen av skatteunderlaget. Jämfört med budgetpropositionen bedöms att skatteunderlaget blir 0,9 procent respektive 1,4 procent svagare år 2004 respektive år 2005. Det betyder att skatteintäkterna blir ungefär 2,1 respektive 3,6 miljarder kronor lägre år 2004 respektive år 2005 än vad man bedömde i budgetpropositionen.

Jämfört med Kommunförbundets senaste prognos (cirkulär 2004:31) är det ungefär lika mycket skatteintäkter år 2005. Däremot skiljer bedömningarna över åren, skatteintäkterna är svagare såväl 2003 som 2004 enligt Kommunförbundet.

Skatteunderlaget ökade extra mycket förra året på grund av skatte- och regelförändringar; såsom pensionsreformen och ersättning av skattereduktion med ökade grundavdrag. Dessa reformer är preliminärt reglerade med en minskning av det generella statsbidraget med 3,6 miljarder kronor, eller motsvarande cirka 1,4 procent på skatteunderlaget.

Regeringen vill nu reglera ned statsbidraget ytterligare på grund av dessa regelförändringar. Beräkningar har gjorts av Statistiska centralbyrån och diskussioner angående dessa har förts mellan förbunden och finansdepartementet. Vi är inte överens om tillförlitligheten i beräkningsunderlaget. Regeringen väljer nu ändå att genomföra en så kallad slutreglering och drar därför ned statsbidraget med 878 miljoner kronor från och med år 2003. Det innebär att man redan i år, 2004, drar ned statsbidraget med 1 755 miljoner kronor. Denna minskning avser två år, nämligen 2003 och 2004. Vi anser att denna reglering under innevarande år är ytterst bekymmersam.

Tabell 3. Skatteunderlagets utveckling enligt regeringen och Svenska Kommunförbundet, procentuell förändring

	2003	2004	2005	2006	Ack 2004	Ack 2005
Vårpropositionen, apr 2004	4,4	3,3	3,5	3,8	7,8	11,6
Fastställda uppräkningsfaktorer BP, sep 2003	5,0	3,5	4,0		8,7	13,0
ESV, apr 2004	4,1	3,3	3,6		7,5	11,4
SK, mar 2004	4,1	3,2	3,9	3,9	7,4	11,6
ESV, rekommendation bokslut	4,8					

Ras i kommunernas intäkter år 2004

Sammantaget ser det ut att bli ett stort hål i kommunernas finanser i år. Det är först och främst det lägre skatteunderlaget för år 2004 enligt de nya prognoserna, vilket medför att kommunerna kommer få en stor negativ slutavräkning. Denna beräknas enligt nuvarande prognoser att uppgå till cirka -250 kr/inv. enligt regeringen samt enligt Kommunförbundets bedömning -371 kr/inv.

Därtill kommer att de redovisade skatteintäkterna i bokslutet 2003 var för höga. År 2003 bokfördes skatteintäkter enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) dåvarande bedömning med en ökningstakt på 4,8 procent. I dag ligger vår (och ESV:s) bedömning på att skatteunderlaget ökade med enbart 4,1 procent. Det blir därför en negativ korrigerings på 2004 års bokslut som motsvarar -199 kr/inv. Enligt regeringens bedömning med 4,4 procent i skatteunderlagsökning år 2003 blir det en korrigerings av -114 kr/inv. på bokslutet. Skillnaden i regeringens och vår prognos förklaras i huvudsak av olika bedömning av pensionsinkomster och grundavdrag i skatteunderlaget.

Slutligen kommer slutregleringen av pensionsreformen att minska statsbidraget med 1 755 miljoner kronor år 2004, cirka -195 kr/inv.

Sammantaget blir det därför svagare intäkter motsvarande -765 kr/inv. eller närmare 7 miljarder kronor år 2004 enligt Kommunförbundets bedömning jämfört med de preliminärt utbetalade skatteintäkterna och statsbidragen för år 2004. Enligt regeringen ser försvagningen ut att stanna på cirka -560 kr/inv. eller cirka 5 miljarder kronor.

Statsbidrag till kommuner och landsting 2004 till 2006

I propositionen görs ingen särredovisning av utvecklingen av det generella statsbidraget (48:1) utan redovisningen avser hela utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och landsting. Utgiftsområdet inkluderar bland annat Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting (48:3) samt anslaget Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting (48:2). Se tabell 4. Man gör heller ingen uppdelning mellan kommuner och landsting. Vi har dock gjort en fördelning där detta varit möjligt.

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

	2004	2005	2006
Generellt statsbidrag till kommuner och landsting (48:1)	41 542	53 743	59 453
Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting (48:2)	570	2 370 ⁱ	1 370 ⁱⁱ
Statlig utjämningsbidrag till kommuner och landsting (48:3)	26 293	26 293	26 293
Bidrag till rådet för kommunal redovisning (48:4)	1	1	1
Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (48:5)	1 100 ⁱⁱⁱ		
Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader (48:6)	1 600	1 600	1 600
Totalt	71 106	84 007	88 717
(Totalt BP 2004)	(73 706)	(79 432)	(81 267)

Förändringarna sedan budgetpropositionen för 2004 är:

- Minskat generellt statsbidrag 2004 på tilläggsbudget med 2 600 miljoner kronor för regleringen av pensionsreformen.
- Ökat generellt statsbidrag 2005 med 4 125 miljoner kronor där 3 000 miljoner är en överföring från utgiftsområde 16, Utbildning, personalförstärkningar och 1 250 miljoner flyttas från Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (48:5).
- Ökat generellt statsbidrag 2006 med 8 000 miljoner kronor där 4 000 miljoner är en överföring från utgiftsområde 16, Utbildning och 1 250 miljoner flyttas från Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (48:5).
- Ökningen på 1 700 och 700 miljoner kronor 2005 respektive 2006 har i avvaktan på vidare information förts till Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting (48:2).

Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

I tabell 5 redovisas det generella statsbidraget (exklusive tillskotten på 1 700 och 700 miljoner kronor 2005 respektive 2006) dels totalt dels uppdelat på kommuner och landsting.

ⁱ Inklusivt 1 700 miljoner kronor ofördelade medel.

ⁱⁱ Inklusivt 700 miljoner kronor ofördelade medel.

ⁱⁱⁱ Ingår sedan 2005 i det generella statsbidraget med 1 250 miljoner kronor.

*Tabell 5. Generellt statsbidrag 2004–2006,
miljoner kronor*

	2004	2005	2006
Generellt statsbidrag till kommuner o landsting (48:1)	41 542	53 743	59 453
varav kommuner	34 055	42 122	46 820
landsting	7 487	11 622	12 634

Av de 1 300 miljoner kronor som tillförs det generella statsbidraget i syfte att kompensera för de förändringar som kommer i regeringens proposition om Utjämningsystem tillfaller 617 miljoner kommunerna.

Regeringen föreslår på tilläggsbudget att det generella statsbidraget ska minskas med 2 600 miljoner kronor som en slutreglering av effekterna med anledning pensionsreformen. Regleringen 2004 avser effekten både för 2003 och 2004. Den långsiktiga nivå-sänkningen blir 1 300 miljoner kronor, av vilket 878 miljoner drabbar kommunerna.

Avvecklandet av de interkommunala ersättningarna för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar antas minska kommunernas kostnader med 250 miljoner kronor på helårsbasis varav hälften regleras 2005 och resterande 2006.

Enligt propositionen tillförs kommuner och landsting 3 000 miljoner kronor 2006 varav 2 000 miljoner har antagits tillfalla kommunerna.

Med start år 2005 förs det riktade statsbidraget på 3 000 miljoner kronor för personalförstärkning inom skola och fritidshem över till det generella statsbidraget. År 2006 ökar statsbidraget till 4 000 miljoner.

Sedan tidigare har vi fört över statsbidraget år 2007 på totalt 5 000 miljoner kronor. Det finns inget angivet i propositionen om denna ökning, men vi antar att tidigare beslut om resurstillskott kvarstår även om pengarna fördelas generellt.

Tabell 6. Härledning av anslaget Generellt statsbidrag 2004–2007, miljoner kronor

	2004	2005	2006	2007
Enligt cirkulär 2004:31	35 810 ^{iv}	39 507	41 330	46 330 ^v
Vårpropositionen 2004				
Utjämning		617	617	617
Pensionsreform	-1 755	-878	-878	-878
Interkommunal ersättningar		-125	-250	-250
Tillskott			2 000 ^{vi}	2 000
Personalförstärkning, skola och skolbarnsomsorg (omföring från UO 16)		3 000	4 000	
Totalt enligt detta cirkulär	34 055	42 122	46 820	47 820
Tillkommer utanför statsbidragspåsen				
Sysselsättningsstöd		1 080		
Ofördelat kommuner och landsting		1 700	700	

Alla regleringar görs i kronor. Vad det sedan blir per invånare avgörs av folkmängden den 1 november året innan.

Tabell 7. Härledning av anslaget Generellt statsbidrag 2004–2007, kronor per invånare

	2004	2005	2006	2007
Enligt cirkulär 2004:31	3 991	4 384	4 566	5 094
Vårpropositionen 2004				
Utjämning		68	68	68
Pensionsreform	-196	-97	-97	-97
Interkommunal ersättningar		-14	-28	-27
Tillskott			221	220
Personalförstärkning, skola och skolbarnsomsorg (omföring från UO 16)		333	442	
Totalt enligt detta cirkulär	3 795	4 674	5 172	5 258
Tillkommer utanför statsbidragspåsen				
Sysselsättningsstöd		120		
Ofördelat kommuner och landsting		189	77	

^{iv} Inklusivt åldersrelaterat statsbidrag 6 740 miljoner kronor.

^v Inklusivt Skolsatsning på 5 000 miljoner kronor.

^{vi} Fördelningen antagen till 2/3 till kommunerna och 1/3 till landstingen.

Utöver förändringarna i statsbidragspåsen tillförs kommuner och landsting 1 500 miljoner kronor i ett tillfälligt sysselsättningsstöd 2005. Regeringen motiverar detta mot bakgrund av utvecklingen på arbetsmarknaden. Stödet ska utformas på samma sätt som tidigare. I fördelningen mellan kommuner och landsting har vi antagit samma andelar som tidigare år. Detta ger kommunerna 1 080 miljoner kronor.

Regeringen avser att tillföra 1 700 och 700 miljoner kronor 2005 respektive 2006 till kommuner och landsting. Hur dessa pengar ska fördelas mellan kommuner och landsting och huruvida det kommer att krävas motprestationer ska regeringen återkomma till senare.

Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro

En arbetsgrupp inom regeringskansliet har presenterat en departementsskrivelse om att en särskild sjukförsäkringsavgift ska införas från och med den 1 januari 2005.

Förslaget går i korthet ut på att arbetsgivaren åläggs att betala 15 procent av sjukpenningen för personer som är sjukskrivna med hel sjukpenning, det vill säga frånvarande på heltid, till dess personen återgår i arbetet, helt eller delvis. Den särskilda sjukförsäkringsavgiften uteblir om personen sjukskrivs på deltid. Samtidigt minskas sjuklöneperioden från dagens tre veckor till två veckor. Dessutom återställs sjukpenningen till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Enligt förslaget ska arbetsgivarkollektivet som helhet kompenseras genom att sjukförsäkringsavgiften sänks. Eftersom kommuner och landsting idag har en högre absolut sjukfrånvaro än övriga sektorer innebär detta med största sannolikhet att kommunsektorn inte kommer att bli tillräckligt kompenserade. Om Riksdagen beslutar i enlighet med förslaget kommer enskilda kommuner med hög sjukfrånvaro att drabbas särskilt mycket samtidigt som kommuner med låg sjukfrånvaro istället kommer att bli överkompenserade. Eftersom detta skulle införas redan vid kommande årsskifte belastar detta med andra ord 2005 års budget.

Arbetsgruppen redovisar inte hur mycket sjukförsäkringsavgiften kommer att minskas och det är därför svårt att idag avgöra hur mycket högre kostnader kommunerna kommer att få. Kommun- och Landstingsförbunden avser att lämna yttrande på denna skrivelse där vi också kommer att specificera de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna och landstingen av detta förslag.

Frågor om avsnittet Ekonomi kan ställas till Signild Östgren, tfn 08-452 77 45, Siv Stjernborg, tfn 08-452 77 51. Frågor om aktuella förändringar i statsbidragen besvaras av Henrik Berggren, tfn 08-452 77 42 och frågor om sjukfrånvaro till Marcus Holmberg, tfn 08-452 78 82.

Barn och utbildning

Ett riktat statsbidrag till förskolan införs

Satsning på personalresurser till förskolan sker med början år 2005. Kommunerna tillförs 1 miljard kronor år 2005 och ytterligare 1 miljard kronor år 2006. Bidraget är treårigt och år 2008 ska de två miljarderna läggas in i kommunernas generella statsbidrag.

Kommunförbundet har begärt att resursförstärkningen i förskolan ska läggas till det generella statsbidraget för att möjliggöra lokala lösningar och prioriteringar samt för att minska administrationen för kommunerna. Tyvärr har denna synpunkt inte beaktats.

Del av det riktade statsbidraget för personalförstärkningar inom skolan blir generellt 2005

Av de fem miljarderna som utlovats till personalförstärkningar i skola, skolbarnsomsorg föreslås att 3 miljarder kronor läggs in i det generella statsbidraget år 2005 och ytterligare 1 miljard kronor år 2006.

Den riktade satsningen på personalförstärkningarna inom skola, skolbarnsomsorg fortsätter med att 1 miljard kronor avsätts för HT 2004/VT2005 och 1 miljard för HT2005/VT2006.

Kommunförbundet förutsätter att samtliga fem miljarder inordnas i det generella statsbidraget det vill säga att ytterligare en miljard kronor läggs in i "påsen" år 2007, om inte tidigare.

Proposition om gymnasieskolan

En proposition om gymnasieskolan bereds för närvarande inom regeringskansliet. Enligt vad Kommunförbundet erfar kommer betydande förändringar att ske i förhållande till de förslag Gymnasiekommittén överlämnade i januari 2003. Arbetet med propositionen baseras på en uppgörelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Redan i mars träffade partierna en överenskommelse om inriktningen på det fortsatta arbetet som innebär att eleverna ska kunna söka nationella program och inriktningar i andra kommuner även om dessa finns i hemkommunen (samverkansregionen), så kallat "frisök". Sådana sökande antas i mån av plats efter att sökande från den kommun där utbildningen ges och dess samverkanskommuner beretts plats. Detta förväntas stimulera samverkan mellan kommuner kring gymnasieskolan och kan därmed stärka utbildningsutbudet i en region. Arbetsfördelning och kraftsamling mellan kommuner i samverkan blir viktigt för att utveckla gymnasieskolans kvalitet.

En annan fråga är införandet av en reglering att utbildning på individuella program skall bedrivas på heltid. Elevgruppen är mycket heterogen med starkt varierande förutsättningar, behov och intressen. Vissa elever kan ha sociala, medicinska eller psykiska svårigheter. Eleverna behöver olika studieupplägg, verksamhetsformer och stödinsatser. Omfattningen på verksamheten har varierat mellan olika kommuner.

Ytterligare en förändring är att ämnesbetyg ersätter dagens kursbetyg. Detta sker inom ramen för en kursutformad gymnasieskola. Vid varje avslutad kurs sätts ett ämnesbetyg som ersätter tidigare betyg i ämnet. Läraren förväntas då ge en helhetsbedömning av "hur långt eleven nått" i ämnet.

Dessa förslag får ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Beträffande förslaget om "frisök" har Kommun- och Landstingsförbunden uttalat att det inte finns möjlighet att på förhand bedöma effekter av detta men att dessa därför inte kan negligeras. En uppföljning kommer att behöva ske så att kommunsektorn kan kompenseras för de kostnader som kan uppstå. Frågan om finansieringen av heltidsreglering av Individuella programmet är för närvarande föremål för överläggningar. Införande av ämnesbetyg är en omfattande och komplex problematik som bland annat kommer att ställa krav på omfattande statliga insatser i form av konstruktion av ämnen, nya ämnes- och kursplaner samt implementeringsinsatser. För kommunsektorns vidkommande medför detta behov av fortbildningsinsatser för skolpersonalen. Detta kommer att ta betydande resurser i anspråk.

Skollagskommitténs förslag samordnas tidsmässigt med gymnasieskolan

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av Skollagskommitténs betänkande under våren 2005. Genomförandet av de nya skollagsbestämmelserna bör enligt regeringen i relevanta delar samordnas med införandet av den nya gymnasieskolan.

Entreprenadförhållanden i gymnasieskolan ses över

Regeringen har beslutat att utreda möjligheterna till entreprenadavtal i gymnasieskolan samt frågan om kommuners möjlighet att anordna gymnasieutbildning även i andra former än ett direkt huvudmannaskap. Översynen av entreprenadreglerna ska avse både vilka inslag i verksamheten som bör kunna läggas ut på entreprenad och till vem ett sådant uppdrag ska få lämnas.

Fortsatt stöd till kommunal vuxenutbildning

Riksdagen beslutade 2001 om en långsiktig utveckling av vuxenutbildningen. Riksdagen tog samtidigt beslut om ett riktat statsbidrag till utbildning för åren 2003–2005. Regeringen har innevarande år beräknat medel för cirka 40 000 platser på årsbasis till kommunerna inom ramen för detta statsbidrag. Det riktade statsbidraget på 1,8 miljarder kronor skall från och med år 2006 inordnas i det generella bidraget till kommunerna.

Kommunförbundet är positivt till att anslaget tillförs det generella statsbidraget.

130 miljoner satsas på utbildning av personal inom vård, omsorg och skola

En tidsbegränsad utbildningssatsning under 2004 och 2005 ger 6 000 personer möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskola. Syftet är att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom vård, skola och omsorg. Studierna ska

ske på halvtid under en period på 40 veckor. Satsningen pågår under andra halvåret 2004 och hela 2005.

Ett stöd för finansiering av studierna föreslås utgå till deltagarna. Det kommer att utgå i form av rekryteringsbidrag vid halvtidsstudier innebärande c:a 3 800 kronor per studiemånad. Regeringens förslag innebär en tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidraget till denna grupp av vuxenstudierande och ytterligare medel tillförs.

Satsningen ligger i linje med de förslag på utbildningssatsningar som Kommun- och Landstingsförbunden själva initierat, men samtidigt kommer också mer långsiktiga lösningar att behövas.

Reglering av riksrekryterande påbyggnadsutbildningar upphör

Regeringen föreslår att regleringen med riksrekrytering av påbyggnadsutbildning upphör och därmed skyldigheten att betala interkommunal ersättning. Nuvarande system med lagreglerad interkommunal ersättning för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar har medfört att många kommuner funnit sig drabbade av ekonomiska belastningar som man inte kunnat förutse eller styra över. Det har heller inte varit möjligt att i ett sådant system prioritera de som bäst behöver vuxenutbildning eller bemästra kostnadsutvecklingen på dessa utbildningar som ofta betingar höga ersättningar.

Ett överförande innebär inte att dessa eftergymnasiala utbildningar försvinner men att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun blir annorlunda och många utbildningar överförs till andra utbildningssystem. Förändringen innebär att staten tar över ansvaret för och finansieringen av vissa påbyggnadsutbildningar från kommunerna. Det gäller ett antal kortare behörighetsgivande yrkesutbildningar med nationella kursplaner (*elinstallatörer, ambulansförare, bussförare, trafiklärare och tekniker*). Det är inte aktuellt med någon **automatisk** överföring av påbyggnadsutbildningar till andra system. Det är huvudmannen själv som tar initiativet genom att kontakta t.ex. KY-myndigheten, en folkhögskola eller en högskola för att diskutera framtida former och villkor. Kvalitativa och andra formella krav som ställs inom den utbildningsform man är intresserad av, måste givetvis uppfyllas.

Utbildningar som inte blir aktuella för statlig finansiering kan kommuner själva bedriva, liksom tidigare. Det kan då vara naturligt att arbeta med samverkansavtal mellan till exempel kommunerna i en region för att upprätthålla ett utbildningsutbud som svarar mot olika gemensamma, lokala eller regionala behov.

Övertagandet av cirka 120 utbildningar beräknas motsvara en minskad kostnad för kommunerna med 250 miljoner kronor. Det generella statsbidraget har därför minskats med 125 miljoner kronor år 2005 och ytterligare 125 miljoner kronor år 2006.

Kommunförbundet har sedan länge drivit frågan om en ändring av detta system och ser med tillfredsställelse på att en förändring nu kommer till stånd. Förbundet arbetar också med frågor som gäller de tekniska överföringarna av PU-utbildningar till andra system i samverkan med Utbildningsdepartementets samrådsgrupp för PU.

Frågor om avsnittet Barn och utbildning kan ställas till Mats Söderberg, skolsektionen, tfn 08-452 79 42 och Signild Östgren, finanssektionen, tfn 08-452 77 45.

Äldreomsorg

Nedreviderade prisbasbelopp

Jämfört med beräkningar i budgetpropositionen för 2004 beräknas prisbasbeloppen bli 300 respektive 700 kronor lägre 2005 respektive 2006. Detta innebär att hänsyn till denna nedrevidering bör göras vid beräkning av intäkter inom äldre- och handikappomsorgen.

Frågor om avsnittet Äldreomsorg kan ställas till Kerstin Ahlsén, tfn 08-452 77 85, äldreomsorgssektionen och Per Sedigh, tfn 08-452 77 43, finanssektionen.

Handikappomsorg

Ännu inget besked om timersättningen för personlig assistans

Trots framskjuten handläggningstid till februari-mars finns i dagsläget inget beslut om timersättningen för den personliga assistansen.

Kommunförbundet vill understryka att kommunernas planeringsförutsättningar i budgetarbetet, som sker på våren, försvåras vid sena besked om förutsättningar inför kommande år.

Kortade handläggningstider för bilstöd

För att korta handläggningstiderna för de funktionshindrade som söker bilstöd kommer det statliga anslaget att förstärkas med 22 miljoner kronor.

Frågor om avsnittet Handikappomsorg kan ställas till Ingrid Söderström, tfn 08-452 78 55, sektionen för socialtjänst, skydd och säkerhet samt Signild Östgren, tfn 08-452 77 45, finanssektionen.

Invandrare och flyktingar

Mer pengar till Migrationsverket

Regeringen utökar Migrationsverkets anslag med 20 miljoner kronor för att korta handläggningstider och 20 miljoner tillskjuts för att finansiera utresor, vilka har ökat under den senare tiden.

Frågor om avsnittet Invandrare och flyktingar kan ställas till Siv Stjernborg, tfn 08-452 77 51, finanssektionen.

Individ- och familjeomsorg

Ökade resurser till barn som lever i fattigdom

En miljard kronor avsätts år 2006 för reformer riktade mot barn. Ett barn-tillägg införs för studerande. Samtidigt höjs den del av bostadsbidraget som utgör särskilt bidrag till barnfamiljer. Dessutom höjs underhållstödet och medel avsätts för särskilda insatser riktade till barn i särskilt utsatta familjer.

Minskat socialberoende

Regeringen ska göra en översyn i syfte att stärka arbetslinjen, det vill säga underlätta för människor att gå från socialbidrag till arbete.

Faktorer som kan påverka försörjningsstödet

Förändringar i det sociala välfärdssystemet påverkar med olika styrka kostnaderna för socialbidraget (försörjningsstödet). Några faktorer och förslag som kommer att påverka socialbidraget är:

- Utvecklingen på arbetsmarknaden samt arbetsmarknadsåtgärder.
- Riktade insatser mot barn (se ovan).
- Sjukpenningen höjs igen från 78 till 80%.
- Utvecklingen av antalet personer med äldreförsörjningsstöd och sysselsättningen för utländskt födda.

Kommunförbundet anser att det behövs ytterligare konkreta åtgärdsförslag för att målet ska nås med halverat socialbidrag. Kommunförbundet konstaterar att bara hälften av kommunerna börjar försörjningsstödet ånyo öka.

Frågor om avsnittet Individ- och familjeomsorg kan ställas till Leif Klingensjö tfn 08-452 78 51, sektionen för socialtjänst, skydd och säkerhet samt Per Sedigh, 08-452 77 43, finanssektionen.

Infrastruktur och bostäder

Under perioden 2002–2006 finns sammanlagt 2,5 miljarder avsatta för investeringsbidrag till hyresrätter i områden med bostadsbrist. Därutöver finns fram till och med år 2006 en mervärdesskatterelaterad investeringsstimulans till mindre hyresrätter och studentbostäder.

Skattestimulans för miljöinvesteringar i offentliga lokaler införs

Det innebär en skattereduktion med 30 procent av de totala kostnaderna för vissa energibesparande åtgärder och konvertering av förnyelsebar energi som vidtas i fastigheter som ägs direkt av kommuner, landsting eller staten (se även under miljöområdet).

Frågor om avsnittet kan ställas till Björn Sundström, tfn 08-452 77 52, finanssektionen.

Kommunikationer

Ambitionsnivån för infrastrukturen höjs

Under en tolvårsperiod satsas 381,5 miljarder kronor på infrastrukturen. Banverket tillförs ytterligare 2,5 miljarder kronor 2005 och 2006 och 4,8 miljarder år 2007. Det framhålls att kommunikationer ska bidra till större och hållbara regioner. Infrastrukturplanerna ska bidra till att vidga nuvarande arbetsmarknadsregioner för att underlätta pendling. För att möjliggöra tidiga byggstartar för ett antal prioriterade projekt tas lån upp med 25,5 miljarder kronor till infrastrukturinvesteringar. Sammantaget innebär ökade anslag och lånefinansiering att ambitionerna i närtid kan öka. Tre järnvägsprojekt och vissa vägprojekt pekas ut som viktiga att tidigarelägga: Mälartunneln i Stockholm, Haparandabanan (Haparanda–Boden) och järnvägsgodsstråk söderut från Bergslagen, och vägnätet i Västra Götaland.

Prioriterade vägprojekt

Följande väginvesteringar planeras genomföras med upplåning (totalt 8,5 miljard kronor) under perioden 2004–2013: E6 Rabbaldshede–Hogdal, E20 Tollered–Alingsås, Rv40 Brähult–Hester, Rv40 Haga–Ljungarum, Rv45 Ange-redsbron–Älvängen, Rv44 Båberg–Väneryr samt Rv49 Skara–Varnhem.

Järnvägsprojekt som prioriteras

Under perioden 2004–2014 kommer följande projekt att genomföras med lånefinansiering (totalt 17 miljarder kronor): Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsområdet.

Ny myndighet, Järnvägsstyrelsen, inrättas från 1 juli 2004

En sektorsspecifik lag om järnvägar ska ge klarare regler för järnvägssektorn. Järnvägsstyrelsen inrättas för att handlägga uppgifter enligt den nya lagen. Den nya myndigheten kommer att ta över uppgifter som idag utförs av Tågtrafikledningen inom Banverket. Till detta kommer ett antal nya uppgifter som rör bland annat marknadsövervakning och registerföring.

Långa infrastrukturplaner och en ny transportpolitisk proposition

Förbättrade kommunikationer mellan de nordiska huvudstadsområdena anges som viktiga förbättringar av förutsättningarna för näringslivet i ett flertal av Sveriges tillväxtregioner. Samtidigt syftar de långa infrastrukturplanerna till att säkerställa kvaliteten på vägnätet i skogslänen för att stärka förutsättningarna för Sveriges viktiga råvaruindustrier.

Regeringen har slutligen för avsikt att påbörja arbetet med en ny transportpolitisk proposition under 2004, där syftet är att öka samordningen av transportslagen så att infrastrukturen utnyttjas bättre.

Det är bra att regionförstoring och ökade möjligheter till pendling lyfts fram som skäl till utveckling av transportsystemen. Detta överensstämmer med förbundens argumentation för ökade satsningar inom transportpolitiken i synergi med bl. a. den reg-

ionala utvecklingspolitiken. Vi saknar dock internationella jämförelse av effektivitet och investeringsvolym i de svenska transportsystemen relativt omvärlden, eller en strategi för utvecklad handel med ett utvidgat EU som stöd för åtgärder inom transportpolitiken.

Den ökning av den totala investeringsvolymen som anges för perioden 2004–2014, uttalar ingen ambition för transportsystemets bidrag till konkurrenskraft och tillväxt i Sverige, som regeringen syftar till att åstadkomma. Förbunden har hävdade att nuvarande investeringsvolym trots allt är alltför låg, även med den aviserade ökningen. Investeringsvolymen i vägnätet har t ex varit ungefär hälften av övriga EU:s, Norges och Schweiz under en 25–30-årsperiod.

Förbunden vidhåller därför att staten borde utreda förutsättningarna för olika alternativa finansieringslösningar för vägar och gator för att bygga upp system för en mer långsiktig och trovärdig finansiering.

IT, elektronisk kommunikation

Regeringen föreslår i vårpropositionen 2004 att stödperioden för utbyggnaden av bredband förlängs med ett år så att perioden omfattar den 1 juli år 2000 till den 31 december år 2006; detta för att ge kommunerna möjlighet att fullfölja bredbandsutbyggnaden.

Frågor om avsnittet Kommunikation kan ställas till Håkan Johansson, tfn 08-452 79 60, enheten för tillväxt och regional utveckling, Bengt Skagersjö, tfn 08-452 79 64, gatu- & fastighetssektionen. Frågor om avsnittet IT, elektronisk handel kan ställas till Björn Björk, IT-enheten, tfn 08-452 74 25.

Miljö- och naturvård

Flera ROT-avdrag är på gång att införas

Ett ROT-avdrag (reovering och tillbyggnad) för energieffektivisering och satsning på förnybar energi i offentliga lokaler föreslås från den 1 januari 2005. Enligt förslaget införs en skattereduktion med 30 procent av de totala kostnaderna för vissa energibesparande åtgärder och konvertering till förnyelsebar energi i offentliga fastigheter. För installation av solceller höjs skattereduktionen till 70 procent. Det totala skattebortfallet beräknas till 2 miljarder, varav högst 100 miljoner till solceller. En departementskrivelse ska tas fram inom kort och remissbehandlas.

Ett tillfälligt ROT-avdrag införs för perioden 15 april 2004 till 30 juni 2005. Det gäller skattereduktioner för utgifter för underhåll, reparation, om- och tillbyggnader och berör såväl ägare till småhus som bostadsrätter och hyreshus. Systemet ska i allt väsentligt utformas enligt motsvarande regler 1996–1999. Statens kostnad beräknas till 2,4 miljarder.

Mer pengar till miljöarbete

En särskild skattestimulans föreslås för att stimulera källsortering i flerfamiljshus. Avdraget ska enligt förslaget gälla från den första januari 2005 och 18 månader framåt. Skattebortfallet uppskattas till 0,4 miljarder.

För 2004 har riksdagen beslutat om ett anslag på 340 miljoner kronor till klimatinvesteringar. I vårpropositionen aviserar regeringen att stödet förlängs och avsätter 200 miljoner kronor under de kommande två åren.

För skydd av värdefulla naturområden aviserar regeringen satsningar på åtgärder för biologisk mångfald som innebär en ökning med 300 miljoner kronor år 2005 och 500 miljoner år 2006, jämfört med anslaget på 1,4 miljarder kronor år 2004.

Anslaget för sanering av förorenade områden ska enligt tidigare öka från 330 miljoner kronor 2004 till cirka 550 miljoner per år under 2005–2006.

Frågor om avsnittet Miljö kan ställas till Andreas Hagnell, tfn 08-452 78 56, plan- och miljösektionen.

Arbetsmarknadspolitik

Insatser för ökad sysselsättning

Regeringen anser att en stark arbetsmarknadspolitik är en viktig del av den ekonomiska politiken och skriver i årets vårproposition att "kampen mot arbetslösheten är en huvuduppgift". Regeringen ger förslag på insatser som, i avvaktan på en vändning i konjunkturen, ska öka sysselsättningen samt pressa tillbaka arbetslösheten och de höga sjukskrivningstalen.

Arbetslinjen är, enligt regeringen, en överordnad princip för tillväxtpolitiken; målet är hög tillväxt och full sysselsättning. Delmålet att den öppna arbetslösheten inte ska överstiga 4 procent kvarstår trots att den öppna arbetslösheten, enligt regeringens bedömning, kommer att uppgå till 5,5 procent i år och 5,3 procent nästa år. Regeringen och riksdagen har också satt upp som mål att den reguljära sysselsättningen år 2004 ska vara 80 procent för de mellan 20 och 64 år. Detta mål kommer inte att uppnås innevarande år, men ambitionen är att det ska uppfyllas på sikt.

Arbetsmarknadspolitikens uppdrag är dubbelt. Den ska bidra till tillväxt genom att arbetsgivare som behöver rekrytera snabbt får arbetskraft med rätt kompetens. Men den ska också stödja och underlätta för dem som har svårast att få ett jobb genom matchning, utbildning och aktivitet.

Regeringens och riksdagens mål riskerar att komma i konflikt med och motverka varandra. Det finns risk för att de kan försvåra nödvändigt samarbete mellan berörda myndigheter. Vissa arbetslösa, som behöver stöd från flera myndigheter, får inte den hjälp de behöver därför att respektive myndighet i första hand ser till sina egna resultatmål.

Fler platser i arbetsmarknadspolitiska program

Regeringen bedömer att det mot bakgrund av det försvagade arbetsmarknadsläget finns ett ökat behov av arbetsmarknadspolitiska insatser. Arbetsmarknadsverket, AMS, har därför tidigare i år tilldelats ytterligare 2 miljarder kronor som innebär 15 000 fler platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen 2004.

Dessutom skapas i en särskild satsning 6 000 platser i vidareutbildning för anställda inom kommuner och landsting under 2004–2005 (se avsnitt barn och utbildning). Ofrivilligt deltidanställda ska prioriteras när det gäller tillgången till dessa platser. För att ytterligare komma till rätta med problemet med ofrivillig deltid tillsätts under våren en utredning som ska se över rätten till heltid.

Regeringen aviserar att volymerna i de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer att höjas även 2005. Hur stor höjningen blir återkommer regeringen till i samband med budgetpropositionen för 2005.

Utökat anställningsstöd

Se vidare under Arbetsgivarfrågor.

Förlängd satsning på kvinnors, invandras och kooperativt företagande

Under 2002–2004 har en särskild satsning genomförts för att öka företagandet bland kvinnor och invandrare samt kooperativt företagande. Det har bland annat handlat om rådgivning och kompetensutveckling. Denna satsning förlängs. Från och med år 2005 avsätts årligen 19 miljoner kronor för att främja kvinnors och invandras företagande och 35 miljoner för att stödja kooperativt företagande.

Övriga uppdrag till AMS

Arbetsmarknadspolitiken ska inriktas på huvuduppgifterna platsförmedling och vägledning samt insatser för att motverka arbetskraftsbrist och insatser för personer som står längst bort från arbetsmarknaden. Ungdomarnas situation behöver särskilt uppmärksammas. Ett av AMS mål är att under 2004 halvera långtidsarbetslösheten bland ungdomar.

Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring ska tydliggöras. AMS får i uppdrag att ta fram åtgärder för att korta arbetslöshetstiderna samt att öka enhetligheten i tillämpningen av reglerna mellan olika länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingskontor genom systematiska jämförelser.

Regeringen avser att under 2004 noggrant följa utvecklingen på arbetsmarknaden och löpande bedöma om det behövs ytterligare insatser för att pressa ned den öppna arbetslösheten.

För att uppnå målen inom arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken krävs strategiska satsningar, långsiktighet och delaktighet från alla berörda, men arbetsmarknadspolitiken karaktäriseras av tidsbegränsade och kortsiktiga satsningar och en hög

grad av ryckighet. Under våren 2003 gjordes en radikal nedskärning av AMS programmedel. Förändringen var plötslig och innebar bland annat stora anpassningsproblem för kommunerna i deras omfattande verksamhet för arbetslösa. Mindre än ett halvår senare aviserades en budgetförstärkning – eller rättare sagt en reducering av tidigare neddragningar – med 2 miljarder kronor för 15 000 programplatser per månad och i vårpropositionen 2004 aviseras ytterligare volymökningar 2005.

Skälen till neddragningen 2003 angavs till att man vill undvika inlåsnings i olika aktiviteter när konjunkturen vänder och arbetskraftsbehovet ökar. Även om det finns relevans i argumentet så sker omläggningen av politiken på ett sätt som skadar det arbete som bedrivs lokalt med olika utsatta grupper av arbetslösa. Oftast handlar det om grupper som regeringen pekar ut som särskilt prioriterade – ungdomar och personer med utländsk bakgrund.

Både när det gäller ungdomsätgärder och åtgärder för de långvarigt arbetslösa är det nödvändigt med samverkan mellan kommun, arbetsförmedling och andra aktörer i en långsiktigt organiserad form. Det går inte att låta sådan verksamhet variera i så snabb takt som skett de senaste åren och samtidigt förvänta sig att verksamheten ska ha hög kvalitet.

Frågor om avsnittet Arbetsmarknad kan ställas till Vivi Jacobsson-Libietis, tfn 08-452 78 20, Karin Forsell, tfn 08-452 78 15 och Torgny Ljungkvist, tfn 08-452 78 21, enheten för tillväxt och regional utveckling.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildningen

Regeringen framhåller i likhet med tidigare år att en väl fungerande lönebildning är av avgörande betydelse för en fortsatt god samhällsekonomisk utveckling. Den nominella löneökningstakten har sedan slutet av 1990-talet endast varit hälften så hög som på 1980-talet, samtidigt som reallöneutvecklingen varit betydligt bättre.

Arbetsmarknadens parter har ett gemensamt ansvar för att förändringar av relativlönerna sker inom ramen för det gemensamma löneutrymmet. Ansvarstagande från arbetsmarknadens parter i de pågående avtalsförhandlingarna är avgörande för den framtida sysselsättnings- och välfärdsutvecklingen.

Osakliga löneskillnader på grund av kön måste försvinna. Även om man tar hänsyn till skillnader i yrkesval och sektorstillhörighet är löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortfarande betydande. En arbetsgrupp kommer att tillsättas 2005 med uppgift att se över jämställdhetslagen. Regeringen följer aktivt detta arbete via JämO och Medlingsinstitutet. Utfallet av parternas arbete kommer att vara vägledande för behovet av ytterligare åtgärder. En nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader ska tas fram.

Frågor om avsnittet kan ställas till Marianne Hörding, arbetsgivarpolitiska avdelningens förhandlingsenhet, tfn 08-452 76 03.

Full sysselsättning och låg arbetslöshet

Regeringen anger att målet för den ekonomiska politiken är hög tillväxt och full sysselsättning. Arbetslinjen är en överordnad princip för tillväxtpolitiken. Huvuddragen i regeringens strategi för ökad sysselsättning avser bland annat:

Insatser för att hålla tillbaka den öppna arbetslösheten

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna utökas med 15 000 platser i år, varav 5 000 platser riktas mot verksamheter i kommuner och landsting. I satsningen ingår även yrkesutbildning. Volymen i de arbetsmarknadspolitiska programmen ska även höjas 2005. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2005 med en bedömning hur omfattande den ska vara. För att ytterligare stimulera sysselsättningen under 2004 och 2005 införs skattestimulanser under dessa år.

Rätt att välja arbetstid

Regeringen anger att fler bör få möjligheter att välja arbetstid efter egna önskemål. En utredning som ska pröva möjligheterna att stärka rätten till heltidsanställning tillsätts. En utredning om rätt till deltid för dem som så önskar ska också tillsättas.

Påskynda nyanländas inträde på arbetsmarknaden

Regeringen avser att under våren 2005 lämna en proposition om introduktionen av nyanlända invandrare med förslag bland annat om hur inträdet på arbetsmarknaden kan påskyndas.

Högre genomströmning, färre avhopp och ökad kvalitet i gymnasieskolan

Regeringen kommer inom kort att presentera en rad åtgärder för att utveckla gymnasieskolan. På dagens arbetsmarknad krävs ofta en slutförd gymnasieutbildning och insatser riktas därför mot att höja kvaliteten och ge eleverna ökade drivkrafter att slutföra utbildningen. Utbildningen på det individuella programmet förstärks och de yrkesinriktade utbildningarna utvecklas. En ny lärlingsutbildning införs.

Bättre värdering och översättning av kompetens

En särskild Valideringsdelegation har inrättats för perioden 2004–2007 med uppgift att främja utvecklingen av legitimitet, kvalitet och metoder för validering utanför högskoleområdet. Totalt har 60 miljoner kronor avsatts under fyraårsperioden.

Frågor om full sysselsättning och låg arbetslöshet kan ställas till Leif Lindberg, tfn 08-452 74 73 arbetsgivarpolitiska avdelningens arbetslivsenhet.

Tidsbegränsad utbildningsatsning under 2004 och 2005

I syfte att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom den av kommuner och landsting finansierade verksam-

heten inom vård, skola och omsorg, föreslås en tidsbegränsad utbildnings-satsning (se även avsnitten Barn och utbildning samt Arbetsmarknadspoli-tik).

Under 2004 och 2005 ska sammanlagt 6 000 personer beredas möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högs-kola. Kommuner och landsting ska särskilt prioritera de som har en ofrivillig deltidsanställning när det gäller tillgången till dessa platser. Ett anpassat stu-diestöd för deltagarna i dessa kombinationsutbildningar beräknas till cirka 56 miljoner kronor 2004 och cirka 205 miljoner kronor 2005.

Studierna ska ske på halvtid under en period på 40 veckor. Satsningen pågår under andra hälften av 2004 och hela 2005. Deltagarna i deltidsutbildning erhåller 3 800 kronor per studiemånad i så kallade rekryteringsbidrag. Därtill kommer den vanliga deltidslönen.

Utbildningen inom högskolan beräknas öka med cirka 2 miljoner kronor 2004 och med cirka 130 miljoner kronor 2005 för utbildningsplatser för kombina-tionsutbildningarna. Förslaget om kombinationsutbildningar har utarbetats av en arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet.

Frågor om tidsbegränsad utbildnings-satsning kan ställas till Leif Lindberg, tfn 08-452 74 73 och Lars-Ove Brander, tfn 08-452 76 32, arbetsgivarpolitiska avdelningens arbetslivsenhet.

Höjd högsta ersättningsnivå för det särskilda anställningsstödet

Regeringen föreslår att det särskilda anställningsstödet – enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd – lämnas med 85 procent av lönekostnaden, dock högst 1 000 kronor per dag. Det innebär att den högsta ersättningsnivån, (som för närvarande är 750 kronor), höjs med 250 kronor. Höjningen ska gälla för anvisningar om anställning som görs **under perioden den 1 juli 2004 till den 30 juni 2005**.

Syftet är att öka genomströmningen i aktivitetsgarantin och prioritera dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Genom höjningen ska arbetsgivare ytterligare stimuleras att anställa deltagare i aktivitetsgarantin som trots om-fattande insatser och lång tid i garantin inte fått arbete. Regeringen bedömer att ytterligare 3 000 personer därigenom kommer att anvisas anställningar med särskilt anställningsstöd. Sådana anställningar har för närvarande cirka 5 200 personer.

Frågor om det särskilda anställningsstödet kan ställas till Lars-Gösta Andréén, tfn 08-452 75 92, arbetsgivarpolitiska avdelningens förhandlingsen-het.

Frågor om aktivitetsgarantin kan ställas till Vivi Jacobsson-Libietis, tfn 08-452 78 20 och Torgny Ljungkvist, tfn 08-452 78 21, enheten för tillväxt och regional utveckling.

Friåret införs i hela landet

Regeringen har gett AMS i uppdrag att påbörja förberedelser för att friåret ska införas i hela landet från och med den 1 januari 2005 med samma villkor (se nedan) och omfattning som det pågående försöket i tolv kommuner (som avslutas den 31 december 2004) – det vill säga totalt cirka 12 000 platser. Regeringen anser att det öppnar möjligheter för arbetslösa och för människor som riskerar stressjukdom och förslitning.

Med friåret – enligt det pågående försöket (se vidare SFS 2001:1300) – avses att en arbetstagare under minst tre och längst tolv månader får ledigt från sin anställning för personlig utveckling eller kompetensutveckling och att en arbetslös person som är inskriven som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen i stället anställs hos arbetsgivaren. Friåret omfattar alla, i såväl privat som offentlig sektor. Det finns inga krav på att den friårsledige ska redovisa vad han eller hon vill göra med den lediga tiden. Man får dock inte ta annat betalt arbete under ledigheten.

Länsarbetsnämnden/arbetsförmedlingen prövar frågor om anvisningar till friåret. Den som ska vara ledig från en anställning får anvisas till friåret om det finns en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren om ledigheten, arbetstagaren varit anställd hos arbetsgivaren under de senaste två åren och arbetsgivaren i samråd med länsarbetsnämnden/arbetsförmedlingen anställer en arbetslös person som är inskriven som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen som vikarie för den friårsledige eller för annan arbetstagare som vikarierar för den ledige.

Den som anställs ska anställas med minst samma sysselsättningsgrad som den friårsledige har. Om någon annan än den som är tänkt att anställas gör anspråk på företrädesrätt till anställningen enligt 25 eller 24 a § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) får anvisningen inte göras. Till den friårsledige lämnar försäkringskassan aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd med 85 procent av det belopp som skulle ha lämnats från a-kassan vid arbetslöshet, dock lägst 320 kronor per dag. Ersättning lämnas med högst 578 kronor per dag och under de 100 första dagarna med högst 621 kronor per dag.

Redan idag får länsarbetsnämnden/arbetsförmedlingen förfrågningar från personer som önskar anvisas friåret efter den 31 december 2004. Innan det finns något regeringsbeslut om friåret efter detta datum kan sådan ansökan inte göras.

När det finns regeringsbeslut och förordningstexter om friåret i hela landet, informerar Kommun- och Landstingsförbunden om detta genom ett särskilt cirkulär.

Frågor om friåret kan ställas till Lars-Gösta Andréen, tfn 08-452 75 92, arbetsgivarpolitiska avdelningens förhandlingsenhet.

Nedreviderade prisbasbelopp – effekt på pensioner

Jämfört med beräkningar i budgetpropositionen beräknas prisbasbeloppen bli 300 respektive 700 kronor lägre 2005 respektive 2006. Eftersom den kom-

pletterande ålderspensionen enligt PA-KL och äldre pensionsbestämmelser värdesäkras med prisbasbeloppet får det nedreviderade prisbasbeloppet effekt på de kommunala arbetsgivarnas pensionsåtaganden.

Även om merparten av de kommunala arbetsgivarnas pensionsutbetalningar idag sker utifrån utfästelser i PA-KL och äldre pensionsavtal har det nedreviderade prisbasbeloppet även effekt för de arbetstagare vars pension utbetalas utifrån bestämmelserna i PFA. Detta på grund av att såväl intjänad pensionsrätt till och med 1997-12-31 enligt PA-KL (IPR eller den så kallade "påsen") som den del av avgiftsbestämd pension som arbetsgivaren valt att inte låta individen själv placera räknas upp med prisbasbeloppet från den kalendermånad pensionen börjar utbetalas.

Frågor om prisbasbeloppets effekt på pensioner kan ställas till Agneta Åhlin, tfn 08-452 74 64, arbetsgivarpolitiska avdelningens förhandlingsenhet.

Vi kommer att informera mera om effekterna av vårpropositionen vid våra konferenser **Kommuners och landstings ekonomiska läge** i Malmö (17 maj), Stockholm (24 maj) samt Göteborg (27 maj). Program och anmälan finns tillgängliga på vår webbplats: www.svekom.se/ekonomi .

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Maj-Lis Åkerlund

Signild Östgren